

Mistä ikäystävällinen hyvinvointi rakentuu?

Vanhusneuvostot ikäystävällisyyttä rakentamassa - Vanhusneuvostokysely 2023

Vanhusneuvostopäivä 8.11.2023
Dos. Erja Rappe

Tausta

- Ikäinstituutti, vanhusasiavaltuutettu ja Avoin hallinto keräsivät verkkokyselyllä tietoa
  - vanhusneuvostojen vaikuttamismahdollisuuksista ja tuen tarpeista kuntien ja hyvinvointialueiden päätöksenteossa
  - vanhusneuvostojen yhteistyötoiveista vanhusasiavaltuutetun kanssa
- Kysely lähetettiin 11.9.2023 hyvinvointialueiden vanhusneuvostoille sekä kuntien kirjaamoihin
- Vastauksia pyydettiin 29.9.2023 mennessä. Vastausaikaa jatkettiin 2.10.2023 saakka.

Vastaajat

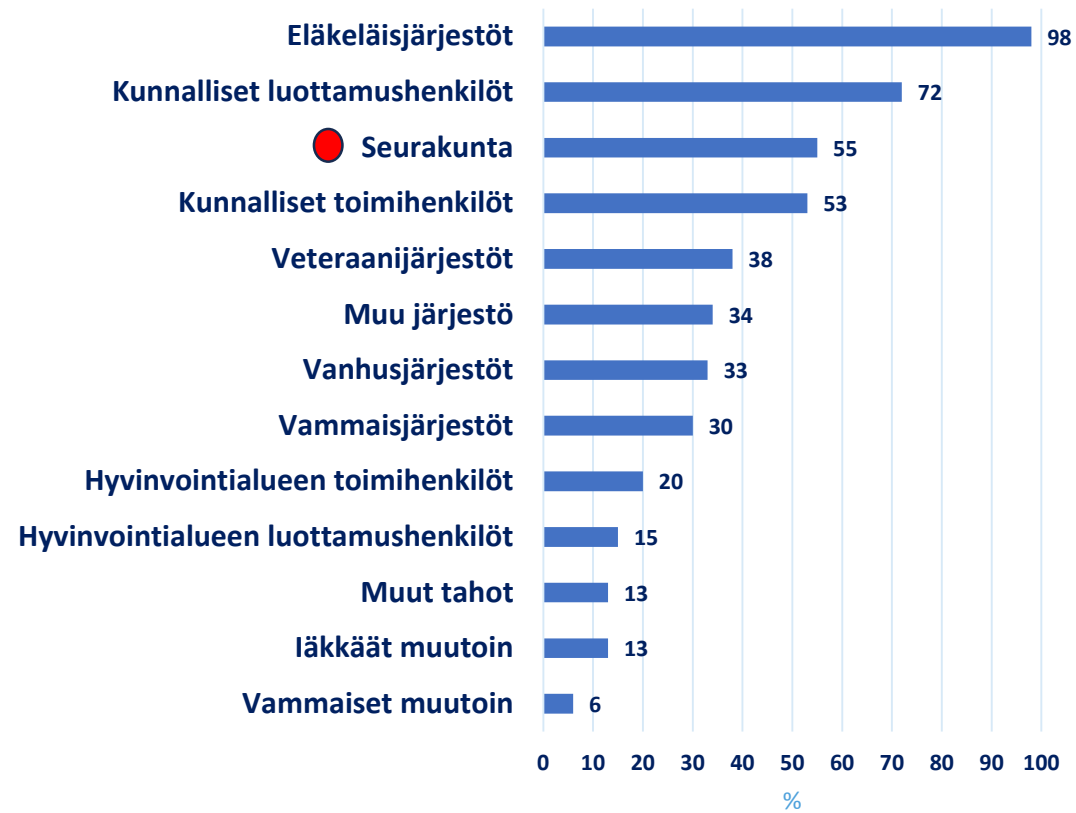
- Vastauksia 257 kpl, joista 215 koski kuntien vanhusneuvostoja ja 42 hyvinvointialueiden vanhusneuvostoja
- Vastauksia saatiin 18 hyvinvointialueelta ja 143 kunnasta
- Vastaajista 21 ei ilmoittanut kuntaa, jonka vanhusneuvostoa edusti
- Vastaajat useimmiten vanhusneuvostojen jäseniä ja puheenjohtajia.

Vanhusneuvostojen kokoonpano

Hyvinvointialueiden vanhusneuvostoissa edustettuina olevat tahot (n=18) %

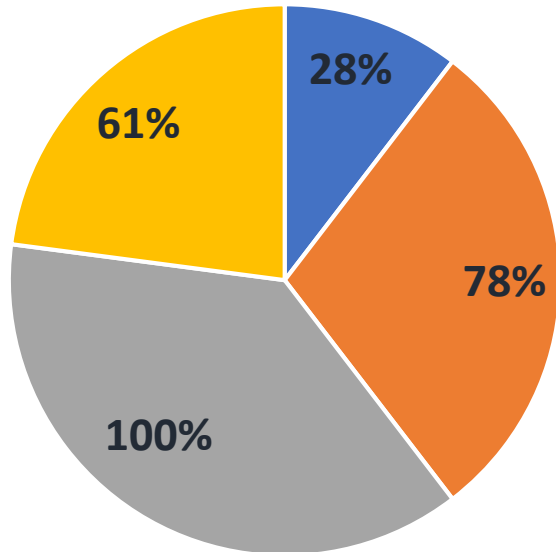

Kuntien vanhusneuvostoissa edustettuina olevat tahot (n=143) %

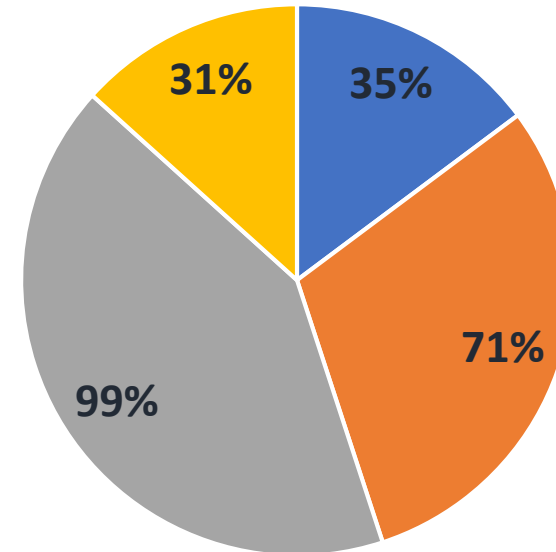
Vanhusneuvostojen ikäjakauma

Jäsenten ikäluokkien esiintyminen
hyvinvointialueiden vanhusneuvostoissa %

■ alle 45 vuotta ■ 45-64 vuotta
■ 65-80 vuotta ■ yli 80 vuotta

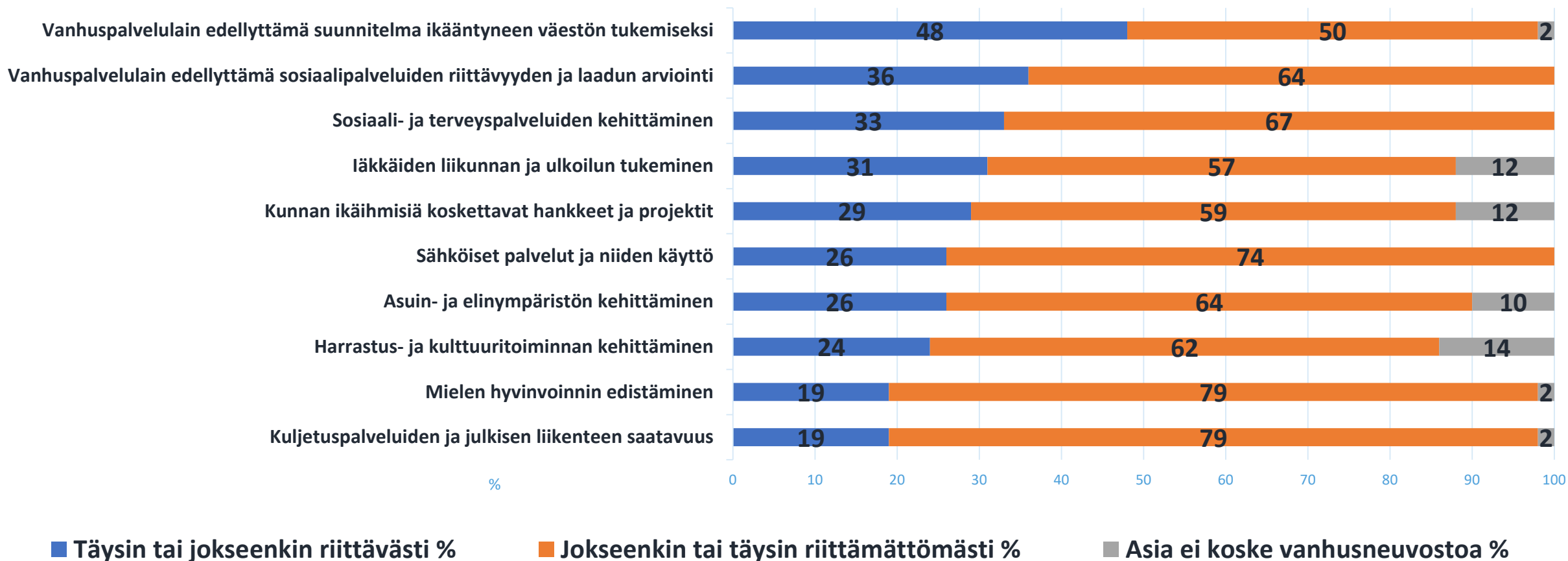
Jäsenten ikäluokkien esiintyminen kuntien
vanhusneuvostoissa %

■ alle 45 vuotta ■ 45-64 vuotta
■ 65-80 vuotta ■ yli 80 vuotta

Vanhusneuvostojen vaikuttamismahdollisuudet

Hyvinvointialueen vanhusneuvoston vaikuttamismahdollisuudet, % vastauksista, n=42

Vanhusneuvostojen vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan vanhusneuvoston vaikuttamismahdollisuudet, % vastauksista, n=215

Vanhusneuvoston osallistumis- ja puheoikeus

Valtuusto

- Osallistumisoikeus HVA 67 %, kunta 41 %
- Puheoikeus HVA 61 %, kunta 31 %

Lautakunnat

- Osallistumisoikeus HVA 61 %, kunta 22 %
- Puheoikeus HVA 56 %, kunta 20 %

Hyvinvointialueiden vanhusneuvostojen tuen tarve

- Perehdytystä vanhusneuvoston toimintaan ja vanhusten oikeuksiin

Vanhuspalvelulain esittelyä laajemmin. Mitä laki velvoittaa kuntien taloussuunnittelussa ja hv-alueen toimielimissä huomioimaan.

- Tukea yhteistyöhön hyvinvointialueen ja sen kaikkien kuntien kanssa

Tällä hetkellä meille vaan esitellään, kuinka nyt uudessa organisaatiossa asioiden hoito on järjestetty, kysymättä meiltä oman asiamme tuntevilta käytännöstä.

- Resursseja asioiden valmisteluun, ajantasaista tiedotusta
- Tietoa hyvinvointialueen tilanteesta: palvelurakenteen sisältö ja sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus sekä päätöksenteon vaikutukset
- Tukea palvelujen kehittämiseen ja tiedon välittämiseen alueen kuntalaisille

Digiosaamisen ja digiosallisuuden parantaminen. Digitukea antavien henkilöiden määrän lisääminen alueen kunnissa.

Kuntien vanhusneuvostojen tuen tarve 1/2

- Tukea ja koulutusta toimintaan, toimintaedellytyksiin ja konkreettiseen vaikuttamistyöhön ikääntyneiden palvelujen parantamiseksi

Ikäihmisten olemassaolon havaitseminen.

Selkeitä oppaita jakoon vanhusneuvostojen toiminnasta ja valtuuksista.

- Arvostuksen ja uskottavuuden parantamiseen

Vanhusneuvostotyöstä jää turhautunut tunne, kun ei yhtään tiedä onko sen lausuntoja otettu millään tavalla huomioon.

Tällä hetkellä vanhusneuvosto on hyvin erillään kaupungin päätöksenteosta ja sen valmistelusta.

- Yhteistyön kehittämiseen hyvinvointialueen ja kunnan vanhusneuvostojen välillä

Selkeyttä siitä, mihin asioihin kunnan vanhusneuvosto voi enää vaikuttaa.

Kuntien vanhusneuvostojen tuen tarve 2/2

- Tietoa, jolla edistää ikäpolitiikan suunnittelua ja toteuttamista
- Läsnäolo- ja puheoikeus lautakunnissa
- Riittävät resurssit

Tjänstemän som kan bereda ärenden grundligt.

Jos saisimme pysyvän sihteerin toiminta olisi pitkäjänteisempää.

- Tiedonkulun oikea-aikaisuus

Emme pysty kovin paljon vaikuttamaan, koska emme saa etukäteen tietoja kaupungin suunnitelmista.

- Tukea yhteistyöhön kunnan toimihenkilöiden, päättäjien ja järjestöjen kanssa ikääntyneiden palveluiden kehittämiseen.

Muuta

- Vanhusneuvostojen roolin yhtenäistäminen
- Käsiteltävien asioiden tulisi koskea iäkkäitä
- Asiantuntemus iäkkäiden asioista
- Kuntien neuvostojen toiminnan supistamispaaineet
- Vanhusasiavaikutusten arviointi
- Yhteistyö alueen vanhusneuvostojen kesken ja yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa.

Kiitosta ja hyviä toimintatapoja

Virkamiesten tärkeä apu vanhusneuvostolle on ollut käytettävissä.

Vanhusneuvostoa tiedotetaan meneillään olevista toimenpiteistä ja neuvosto saa hyvin perustellut ja selkeät selvitykset päätöksen perustaksi.

Vanhusneuvostossa on hyvä henki ja kaupungin asioihin vaikutetaan ennalta ja hyvällä sykkeellä. Kaupungin eri toimialoilta ollaan automaattisesti ja ennakoivasti yhteydessä neuvostoihin jo asioiden suunnitteluvaiheessa. Tämä vaatii välillä asian muistuttelua ja aktiivista jalkautumista. Tarkoitus onkin pitää vielä useammin vanhusneuvoston kokoukset kaupungin eri yksiköissä, saaden tuttuutta ja vuoropuhelua luontevasti aikaiseksi.

Vi håller årligen diskussionstillfällen med de angränsande kommunerna i vår region. Vår egen aktivitet är trots allt den viktigaste och att följa med vad som sker i kommunen och välfärdsområdet.

Ikäinstituutti

ikainstituutti.fi

erja.rappe@ikainstituutti.fi

@ikainstituutti